

Василь Врублевський

Королі і шістки

УДК 821.161.2(477.42)

В-83

Вже у самому жанровому визначенні – дитяча п'єса для дорослих – автором заявлено доволі прозорий посыл на певну двоякість і неоднозначність, контроверсійність твору.

За мотивами п'єси у житомирському театрі ім. І. Кочерги здійснено одразу дві постановки – шоу-феєрію для дітей «Хід конем» та мюзикл-версію для дорослих «Театральний гамбіт».

*В оформленні використано фото сцен із вистав
Житомирського українського академічного музично-драматичного театру ім. І. Кочерги
«Хід конем» (2015) та «Театральний гамбіт» (2016)
(режисер-постановник заслужена діяч мистецтв України Наталія Тімошкіна)*

Василь Врублевський

КОРОЛІ І ШІСТКИ

Дитяча п'єса для дорослих

Диспозиція 1.

Феєричне шоу – оркестр, хор, балет, найрізноманітніші світлові ефекти, хаос, гамір і т.д. Із того усього раптом виринають Тіві-Діва і телеоператор.

Тіві-Діва (до оператора). Ну що, працюємо?

Оператор. Поїхали! Ми в прямому ефірі!

Тіві-Діва. Привіт усім! Це я, неперевершена Тіві-Діва. І це означає, що... (До глядачів). Ну ж бо!.. Ну ж бо!.. Правильно! Якщо ви бачите мене, фантастичну Тіві-Діву, то це означає, що ви дивитеся найкращу в світі телепередачу! Ви, здогадуюся, просто згоряєте від цікавості, а що ж тут відбувається? Що за свято небувалої краси? Аби не стомлювати вас очікуваннями, одразу ж відкрию секрет: ось-ось, буквально із хвилини на хвилину, тут має розпочатися грандіозне дійство, приурочене черговому лицарському

двобою білих і чорних шахів. *(Роззирається, шукає когось очима, жестами подає команду оператору рухатися за нею).* О, нам страшенно, просто неймовірно поталанило!

З'являється Білий Король.

Ваша величносте! Ваша величносте!

Білий Король. Слухаю вас, шановна...

Тіві-Діва *(дивуючись)*. Як? Ви мене не впізнаєте?

Білий Король. Вибачте. Не пригадую, на жаль...

Тіві-Діва *(проковтнувши образ)*. Отакої!.. Я – Тіві-Діва, відома телезірка.

Білий Король. Приємно познайомитися.

Тіві-Діва. Дозвольте кілька запитань.

Білий Король. Будь ласка!

Тіві-Діва. Скажіть, як часто відбуваються подібні турніри...

Білий Король. Один раз на сто років.

Тіві-Діва. Справді?

Білий Король. Причому, обов'язково тільки цього дня – *[день і місяць, коли грається вистава]*, і неодмінно саме цього, *[нинішнього]* року кожного століття. Перший такий турнір відбувся у 8 столітті... Власне, саме тоді гра в шахи й набула того вигляду, якими ми знаємо їх тепер. А загалом настільні ігри, що полягали в киданні чи переміщенні каменів, кружалець або фігурок, виникли ще до нашої ери. Спочатку вони виконували містичні, магічні функції — ворожіння і тому подібне. Згодом такі ігри почали використовувати для розваги й дозвілля...

Тіві-Діва (поки Білий Король оповідав про історію шахів, вона посилено намагалася порухувати, і нарешті їй це вдалося). Це що ж виходить? Сьогоднішній двобій буде тринадцятим?

Білий Король. Так! (Піднесено, речитативом). «Сьогодні утринадцяте зійдемося ми в герці!..»

Тіві-Діва. Тринадцять, знаєте, таке число...

Білий Король. Ви забобонні?

Тіві-Діва. А ви ні?

Білий Король. Я – ні. А ось Королева...

Тіві-Діва (зацікавлено, із професійним

азартом). Що – Королева?..

Білий Король. Та так, нічого... Як і кожна жінка... Але... Давайте краще поговоримо про шахи, про турнір. (Переводить погляд убік). Між іншим, ви можете поговорити із Чорним Королем.

З'являється Чорний Король.

Обидва королі чемно вітаються один із одним.

Тіві-Діва (здивовано, у камеру). Погодьтеся, шановні глядачі, це так незвично! Суперники вітаються немов брати! І не на камеру, не заради гарної картинки, а по-справжньому!.. Погодьтеся, шахи – незбагненна штука!

Чорний Король (мимоволі підслухавши). О ні, шановна! Шахи – це наука!

Тіві-Діва. Наука?

Білий Король *(до Чорного Короля).* Ну от, ви знову за своє!.. Із віку в вік – одне й те саме. *(До Тіві-Діви).* Запам'ятайте: шахи – це мистецтво!

Тіві-Діва *(розгублено).* То, врешті-решт, наука чи мистецтво?

Білий Король. Це спір одвічний поміж нами...

Чорний Король. Ми, шахи чорні, стоїмо на тому, що – наука! Бо що таке мистецтво? Мистецтво – це забава. А що таке забава? Тільки гра. Емоції, уява...

Білий Король. І що ж поганого у цьому? Емоції, уява – це життя!

Чорний Король. Ой, не смішіть!.. Ну, досить вже фантазувати! От ви – Король, а як мале дитя, їй-богу! Все забавляєтесь, шукаєте утіху в ефемерних почуттях...

Білий Король. Почуття – це не химера...

Чорний Король *(безапеляційно).* Усе, чого не можна помацати руками, є химера!

Тіві-Діва *(у камеру).* Ви щось второпали, шановні глядачі? Я – ні бельмес!.. *(Жестами показує оператору, щоб він вимкнув камеру: мовляв, навіщо знімати цю «хрень», все одно доведеться потім вирізати).*

Оператор вимикає камеру, Тіві-Діва «тягне» оператора за собою у пошуках нових сюжетів.

Білий і Чорний королі продовжують «одвічний спір».

Білий Король. Ви прагматичні надто, друже мій! Мені вас шкода...

Чорний Король. А мені вас, мій друже! Що таке мистецтво? Краса?

Білий Король. Краса! Але не тільки...

Чорний Король. Інтуїція? (*Білий Король мовчки киває*). Інтуїція – це добре, але на ній одній далеко не заїдеш.

Білий Король. Не забувайте, що немало наукових відкриттів завдячують у тім числі і інтуїції.

Чорний Король. Не інтуїції, а випадку! А випадок – це просто збіг обставин і не більше.

Білий Король. Вам щось доводити, мій друже, неможливо. Вражаюча упертість!

Чорний Король. Це не упертість. Це – прагматизм! Чіткий, холодний розрахунок. Наука, одним словом!

Білий Король. Ну-ну...

Чорний Король. Що означає ваше уїдливе «ну-ну»?

Білий Король. А що вам підказує інтуїція?

Чорний Король. Знущаєтесь?

Білий Король. Ах, вибачте... Ви ж з інтуїцією не дружите! Гаразд. Наука, як відомо, оперує фактами, а не припущеннями.

Чорний Король. Тут ви праві. Наука оперує фактами.

Білий Король. Отож! (*Хитрувато всміхаючись, Білий Король потирає руки*). А факти, як відомо, річ уперта. Гадаю, з цим ви сперечатися не станете?

Чорний Король. Так, факти – річ уперта. Але... До чого ви ведете?

Білий Король. До того, любий друже мій, що нинішній турнір уже тринадцятий за ліком.

Чорний Король. Авжеж, тринадцятий. Це факт.

Білий Король. І то незаперечний. Правда ж?

Чорний Король. Так, незаперечний.

Білий Король. А чи не пам'ятаєте, який рахунок попередніх дванадцяти турнірів?

Чорний Король. Шість перемог – за нами!

Білий Король. У нас, колего, рівно стільки ж! Шість – шість, мій друже! Отже, нічия. Який вам доказ ще потрібен? Ваша теорія про перевагу прагматичного над романтичним зазнала краху.

Чорний Король. Але сьогодні перемога буде наша!

Білий Король. А от інтуїція мені підказує...

Чорний Король (*дещо роздратовано*). До зустрічі на шахівниці!

Білий Король. Ваш виклик прийнято! Побережіть емоції, мій друже!

Диспозиція 2.

Біла Тура 1, Біла Тура 2.

Біла Тура 1 – над настільною шахівницею.

Біла Тура 2 (*щойно увійшовши*). Що, подруго, чаклуєш?

Біла Тура 1. Та от... (*Зітхнувши*). Прикидаю...

Біла Тура 2. Ну, і як? Прикинула?

Біла Тура 1. Та як?! Ти ж знаєш – варіантів уйма!..

Біла Тура 2. Знаю. Того й не морочуся. Як буде, так і буде. Кінь вірно каже: рванемо в бій, а там як карта ляже!

Біла Тура 1. Ти при своєму умі?

Біла Тура 2. А що? Що я такого сказала?

Біла Тура 1. Які карти?! Ти про це і згадувать забудь!..

Біла Тура 2. Та то ж я так, до слова...

Біла Тура 1. Ой, договоришся!..

Біла Тура 2. Та то й не я, я тільки повторила те, що казав Кінь.

Біла Тура 1. Твій Кінь?

Біла Тура 2. Який він мій? Так, просто по-сусідськи. Ну, точно так, як ти з Конем своїм.

Біла Тура 1. Ну що ти мелеш? Що ти мелеш?..

Біла Тура 2. А, зрозуміло!.. *(Підморгує)*. За чорним слоником зітхаєш? *(Киває знаюче на шахівницю)*. І плани, бачу, он складаєш! Гросмейстерша!.. Ну, і як? Давай, ділись прогнозами, подруго!

Біла Тура 1. Прогнози – річ невдячна, а ще й такі!..

Біла Тура 2. Ну, ну... Я бачила циганка тут мелькала...

Біла Тура 1. Циганка? Ну то й що?

Біла Тура 2. Нічого... Просто так кажу...

Біла Тура 1. Просто?..

Біла Тура 2. Ну, просто... Може, ти б сходила, хай би погадала.

Біла Тура 1. Погадала?

Біла Тура 2. На картах...

Біла Тура 1. Знову? Я ж попереджала!..

Біла Тура 2. Ну, не на картах. Можна й по руці...

Біла Тура 1. Ти ж знаєш, я у це не вірю!

Біла Тура 2. Перш ніж не вірити, піди – і перевір... Хай погадає, а справдиться, не справдиться – побачиш.

Біла Тура 1. Ах, облиш!.. Усе це ні до чого...

Біла Тура 2. Хтозна! Хтозна! *(Лукаво)*. Якщо поклала око на Слона...

Біла Тура 1. Хто? Я?

Біла Тура 2. Ну, вже ж не я!.. Про це шепочуться давно...

Біла Тура 1. Що? Де?

Біла Тура 2. Не вистачає ще «коли» – була би гра для ерудитів!

Біла Тура 1. Знущаєшся?

Біла Тура 2. Ніскільки!.. Ей, вище носика! І перестань сердитись! Я не збиралась тебе злити, лиш попередити хотіла, щоб ти дурниць не наробила!

Біла Тура 1. Яких я можу наробить дурниць?

Біла Тура 2. Яких завгодно!.. Коли у грудях жар палає і щось там ще туманить зір, тоді ми і самі не знаєм, на що ми здатні, і чиним все наперекір...

Біла Тура 1. Наперекір – чому?

Біла Тура 2. У першу чергу – здоровому уму!..

Біла Тура 1. Ах, он ти як заговорила!

Біла Тура 2. Я б промовчала, та мовчать несила. За тебе, подруго, боюсь...Знай, обпеклась колись сама...

Біла Тура 1. І що ж?

Біла Тура 2. Тобі не побажаю...

Біла Тура 1. Я його знаю?

Біла Тура 2. Та певно ж, знаєш...

Біла Тура 1. Розкажеш?

Біла Тура 2. Не зараз... Може, десь... колись...

Біла Тура 1. Але – розкажеш? Обіцяй!

Біла Тура 2. Не приставай!.. Сама мені відкритися не хочеш...

Біла Тура 1. Ах, перестань... *(Зітхає. Відвернувшись, потайки змахує сльозу).* Ось, глянь. *(Схиляється над шахівницею).* Сьогодні перший хід належить чорним.

Біла Тура 2. Авжеж! І в цьому є твоя вина також!

Біла Тура 1. Моя? З якого дива?

Біла Тура 2. У попередній партії занадто довго ти стояла на «бе-5».

Біла Тура 1. Куди поставили, там і стояла...

ти тоді ведеш?

Біла Тура 2. Ні до чого... Любов, як мовиться, сліпа!..

Біла Тура 1. Ах, облиш!.. Ми просто мило щебетали..

Біла Тура 2. Хоч так! Нам чогось іншого ще тільки й бракувало!.. Ото вже й зовсім була б гра. І так сто років ту ганьбу змивали!.. Втім, що минуло, те пройшло.

Біла Тура 1. Сто років!.. Ціла вічність!.. Просто жах!..

Біла Тура 2. Ну досить! Досить вже зітхати! Дасть бог, побачитеся скоро.

Біла Тура 1. Якщо вони підуть «e2 – e4», із переходом на «e5»... І виникне позиція, з якої «екс де-5» – «це-6»...

Біла Тура 2. Еге... Стояла. А голосу чого не подавала?

Біла Тура 1. Ну... Це проти правил...

Біла Тура 2. О, вже й про правила згадала!.. А, може, зовсім річ не в тім?.. Ти, може, Слоника чорненького собою закривала, щоб наш Слон 2 не зміг його атакувати?!

Біла Тура 1. Ти що? Мене у зраді звинувачуєш, подруго?

Біла Тура 2. У зраді? Ні! Ні! У жоднім разі!..

Біла Тура 1. Ну а до чого ж

Біла Тура 2. На скандинавський сподіваєшся гамбіт? Малоймовірно...

Біла Тура 1. Звісно, шансів мало. А все ж! (*Мрійливо*). Це було б добре... Глянь! (*Пересовує фігурки на шахівниці*). Бачиш? Якщо дебют складеться без сюрпризів, ми можемо з ним опинитись поруч вже на тринадцятому ході!

Біла Тура 2. Я на твоєму місці не раділа би так дуже.

Біла Тура 1. Чому?

Біла Тура 2. Я, знаєш, трохи забобонна... Тринадцятий турнір, тринадцятий хід!.. (*Тричі плює через ліве плече*). Хтозна, що з цього всього може вийти?!

Біла Тура 1. Ану тебе!

Біла Тура 2. Ану? Ну то й «ану». Пішла я. Все, бувай!.. Там Коник мій, напевно, вже заждався!.. Який не є, а все ж сусід!..

Диспозиція 3.

Тіві-Діва і Джіджо.

Тіві-Діва (*роззирається врізнобіч, помічає співака Джіджо*). О, Джіджо?!. Давненько я тебе ніде не бачила.

Джіджо. Привіт!

Тіві-Діва. Відверто кажучи, для мене повна несподіванка – зустріти тебе тут. От нізащо не подумала б!..

Джіджо. Я би теж!

Тіві-Діва. Що-о-о?

Джіджо. Ще сьогодні вранці нізащо не подумав би...

Тіві-Діва. Справді? І що ж сталося?

Джіджо. Нічого особливого. Просто подзвонив продюсер і сказав, що треба їхати...

Тіві-Діва. Зрозуміло!..

Джіджо. Ну от я й тут!

Тіві-Діва (*в камеру*). Сподіваюся, такий відомий співак, як Джіджо, тут не просто так... (*До Джіджо*). Я не помиляюся?

Джіджо. Звісно! У мене ж концерти, виступи, гастролі розписані на три роки уперед...

Тіві-Діва (*з явною «підколкою» у голосі*). Невже?

Джіджо (*потаємки погрожує їй кулаком*). Але заради такої грандіозної події...

Тіві-Діва. Ну звісно ж!..

Джіджо. Я навіть нову пісню написав!

Тіві-Діва. Що, справді?

Джіджо. Справді! Буквально кілька годин тому! Їдучи сюди! Прямо у метро!

Тіві-Діва. Джіджо, у нашому місті немає метро! [*(До глядачів)*]. Правда ж? Я ж не помиляюся?..]

Джіджо (*здивовано*). Як це – немає метро? Та що ти таке кажеш?!. От нізащо не повірю!

Тіві-Діва. Нема, Джіджо! Нема!

Джіджо. Що, справді?.. Значить, у тролейбусі...

Тіві-Діва. Джіджо, ти їдиш у тролейбусі?.. Не може бути!.. Оце сенсація! Відомий співак Джіджо їздить у тролейбусі!..

Джіджо (*невдоволено*). Слухай, чого ти пристала?.. Їжджу, не їжджу, яке це має значення?..

Тіві-Діва (*примирливо*). Ну добре, добре... Не буду більше!.. (*У камеру*). Отже, сьогодні – прем'єра твоєї нової пісні?

Джіджо. Так! Прем'єра! (*Захопившись, починає наспівувати*).

Карти – це чудово!

Дуже, дуже кльово!..

Тіві-Діва (*перебиває Джіджо*). Карти?.. Джіджо, ти нічого не переплутав?

Джіджо (*схаменувшись*). Ай... Перемкнуло!.. Просто я всю ніч провів у казино...

Тіві-Діва. Справді?

Джіджо. Ну... Ну... Це не те, що ти подумала. Я там не грав, я виступав... (*Благально*).

Слухай, це можна буде вирізати?..

Тіві-Діва. Яке вирізати, Джіджо?! Яке вирізати?! Ми ж у прямому ефірі!

Джіджо. Що, справді? (*Упалим голосом*). Це катастрофа!.. Продюсер мене вб'є!..

Тіві-Діва (*до оператора*). Стоп!.. (*До Джіджо*). Зо окрему плату, Джіджо, і то – тільки заради нашої багатолітньої дружби...

Джіджо. Дякую! Дякую!

Тіві-Діва. Потім, Джіджо, потім дякувати будеш!.. Ти ж таксу знаєш?..

Джіджо. Знаю, не переживай!..

Тіві-Діва (*оператору*). Ну от, бачиш? Радій, на обід ми вже заробили. Поїхали!..

Оператор. Ми в ефірі!

Тіві-Діва (*до Джіджо*). Отже, сьогодні прем'єра твоєї нової пісні?

Джіджо. Так. Я її написав, їдучи сюди в метро...

Тіві-Діва. Джіджо!..

Джіджо. Ну, тобто не в метро, а в... цьому... як його... ну...

Тіві-Діва (*підказує*). Тролейбусі!

Джіджо. О! Точно! В тролейбусі!.. (*Співає*).

Шахи – це чудово!

Дуже, дуже кльово!

Це так само круто, як і більярд!

Хто у шахи грає,

Час дарма не гає,

Хто у шахи грає – той суперстар!

Тіві-Діва (*вбік, повз камеру*). Пісня, звісно, поганенька... Але спонсор передачі велів похвалити... Ну що ж, чого не зробиш заради рідного каналу?! Буду хвалити!.. (*У камеру, із удаваним захватом*). Чудово, Джіджо! Неперевершено! Браво! Браво! Браво!

Джіджо (*продовжує співати*).

Хто у шахи грає,

Час дарма не гае,
Хто у шахи грае – той суперстар!..
Хто у шахи грае – той суперстар!..
Той суперстар!..
Суперстар!..

Диспозиція 4.

Туз і Шістка (на одязі у неї велика цифра «6»).

Шістка. Дозвольте, ваша вселожносте?

Туз. А!.. Це ти, Шітко?

Шістка. Я, ваша вселожносте...

Туз. Ну-ну... Чого прийшла?

Шістка. Просити підвищення...

Туз. Підвищення?

Шістка. Так, ваша вселожносте...

Туз. Ну-ну... Ти це серйозно? Чи жартуєш?

Шістка. Серйозно.

Туз. Гаразд... А на голові стояти можеш?

Шістка. Не знаю, ваша вселожносте... Може й можу. А навіщо?

Туз. Ти спробуй спершу. *(Шістка робить кілька спроб стати на голову, врешті-решт їй це вдається).* Ну ось! Бачиш, як все просто. Тебе підвищено! Тепер ти вже не шістка, а дев'ятка. Щоправда, як ходитимеш, не знаю!.. *(Туз регоче).*

Шістка *(ображено, стоячи на голові й балансуючи щосили, щоб не завалитися).* Але, ваша вселожносте, я не хочу бути дев'яткою...

Туз *(обурено).* Невдячна шітко, ти ще й вередуєш? Ну зажди, ось я покличу...

Шістка *(злякано).* Не треба... не треба... нікого кликати... *(Знеможено гепається на підлогу).*

Заходить Картярний король.

Картярний король. Я випадково тут проходив мимо. Чую: «геп»! Знайомий дуже звук... Неначе колода впала.

Туз. Це не колода. Це Шістка впала.

Картярний король. Та вже бачу й сам, що Шістка. *(Нахиляється над Шісткою).* Чого на підлозі валяєшся?

Туз. Переоцінила свої можливості, от і валяється.

Картярний король. А... Я й не дивуюся, із шістками це часто трапляється. Особливо як козир їм у масть! Зразу такими нахабами стають, що куди там!..

Туз. От-от!.. А ця на голову стала. *(Нахиляється над Шісткою).* Ну що? Не боляче?

Шістка. Боляче...

Туз. Ну от... Сама захотіла.

Шістка. Сама?! Я не дев'яткою хотіла бути.

Туз. А ким? Може, королем?

Картярний король. Но-но! *(Погрожує Шістці).* Яке нечуване зухвальство!

Шістка. Ні, ні! Я... я... Я хотіла стати дамою.

Туз. Дамою? Що, серйозно?

Шістка. А що? Хіба не заслужила? За стільки літ?!

Туз. Ох розсмішила!..

Картярний король. З шісток у дами – це, звичайно, круто!.. Карколомний злет! *(До Туза).* Це все одно, якби валет запрагнув стати тузом...

Туз *(обурено).* Що?! Тузом?! Я би не панькався з таким зухвальцем ані миті! Побив би зразу!..

Картярний король. От-от! І правильно! Бо в Царстві Карт найголовніше – що?

Туз. Найголовніше – ієрархія і масть! *(До Шістки).* Ти зрозуміла? Ієрархія і масть!

Шістка. Я знаю... Кому би знати ще, як не мені? Тому і хочу дамою я стати. Набридло бути шісткою!..

Туз. Дамою? І як же ти собі це уявляєш?

Шістка. О!.. Я уявляю!.. *(Мрійно підкочуючи очі).* Так, уявляю!.. Така вся елегантна!.. У позолочених шовках!.. У сукні з діамантами!.. Бурштинове кільце!..

Картярний король. Ого! Такий би губі грать на трубі!

Туз *(замислившись на хвилинку, відходить убік, нашіптєє сам до себе).* Такий би губі грать на трубі... Такий би губі...

Картярний король *(до Туза).* Що ви там шепочете, ваша вселожносте?

Туз *(знічев'я).* Та так, нічого... Віршик один... Такий собі віршик... *(Обертається до короля).* А ви праві, колего! Йй-бо, праві!

Картярний король *(здивовано й розгублено).* Я? Мені, звісно, приємно... Але... Але...

Туз *(до Шістки).* Гаразд! Я дам тобі шанс.

Шістка. Дякую, ваша вселожносте!

Туз *(до короля).* Колего, ви не забули?

Картярний король. Що?

Туз. Як це що, колего? Ви не забули, що сьогодні – лицарський шаховий турнір?

Картярний король *(похнюплено).* Звісно, не забув... Ви ж знаєте, мені ці шахи – як кістка в горлі!..

Туз. Не тільки вам, колего! *(Обурено).* Не тільки вам!.. Нікчемна гра! Абсолютно нікчемна! Дивуюся, йй-богу, що ці люди в ній знайшли такого?!. Сидять задумливо над шахівницями, пересовують фігурки туди-сюди!.. Все на видноті!..

Картярний король. Сумна картина!.. Неймовірно сумна картина!..

Туз. Атож, колего!.. Ані шулерства, ані справжнього азарту!.. Якись незрозумілі гамбіти!..

Картярний король. Бліци!..

Туз. Цейтноти!..

Картярний король. Цунг-цванги!..

Туз. Дурня повна!.. Не те, що у нас!

Картярний король. Так, у нас все просто! Потасував, роздав, відбив, забрав!.. Потасував, роздав, відбив, забрав!

Туз. Просто – отже геніально!

Шістка *(до Туза, несміливо нагадуючи про себе).* Ваша вселожносте, ви казали, що дасте мені шанс...

Туз. Казав – значить дам... Червовій дамі на пенсію уже давно пора...

Картярний король. А таки пора!.. Вчора у колоді біля мене лежала, дивлюся – геть вже стара, ще й зачовгана до непристойності!..

Шістка. А чого дивуватися, через стільки рук пройшла!..

Картярний король. На те вона й дама, це вас, шісток, тільки гра почнеться, раз-два – і у відбій!..

Шістка *(ображено).* Це до кого попадеш! Хороший гравець до останнього тримає, щоб на погони вішати!..

Туз. Ти не сперечайся, ти мене слухай!

Шістка. Слухаю, ваша вселожносте!

Туз. А шанс тобі буде такий. Маєш зробити так, щоб шаховий турнір не відбувся. Зрозуміла?

до чого я веду?

Картярний король. Ще б пак! Це був би геніальний хід!

Туз. Дякую! *(До Шістки).* А ти?

Шістка. Що – я?

Туз. Ти зрозуміла?

Шістка. Зрозуміти я зрозуміла, але як це зробити – хоч побийте, не знаю!

Туз. Я тобі підкажу... Є в шахах правило дурне.

Картярний король. І не одне!

Туз. Не лізь перед тузом, бо будеш битий!..

Картярний король. Я вибачаюсь...

Туз *(до Шістки).* Отож, є в шахах дурне правило, що на початку гри на шахівниці мають бути всі фігури. Якщо нема когось на місці – все! Гра не почнеться!

Картярний король. Не те, що в нас! У нас, буває, спеціально в рукаві когось ховають...

Туз *(горділиво).* Як правило, туза!.. Зі мною такі штуки проробляли, і не раз, а потім – бац! – дивись: і всіх пошили в дурні одним махом... Ура! Тузу – салют! Віват, віват!.. *(Схаменувшись).* Я, здається, трохи захопився... Спогади, знаєте!.. На чому я зупинився? А!.. Так от. Хоч шахами не грають в дурня, але правила у них дурні. І нам вони на руку! *(До короля).* Петраєш,

Шістка. Відверто?.. Не зовсім... Але я намагаюся!
Туз. Ех! Намагається вона!.. Та ти, я бачу, недотепа, а ще у дами пнешся!.. Увімкни мізки!

Шістка. Я... я... я вмикаю...
Туз. Ну і?
Шістка. Що, невже так просто? Це, значить, треба?..
Туз. Нарешті!
Шістка. Якусь фігуру з шахівниці... Ну... Вкрасти?..
Туз. Молодець!
Шістка. А кого?
Туз. Без різниці! Та хоч би й навіть пішака! А хочеш – викради коня...
Шістка. Коня? А раптом він мене бучне?
Картярний король (*сміється*). А ти до нього ззаду не підходь!
Туз (*і собі сміється*). Це ж кінь не той, це шахова фігура...
Шістка. Ну... Але все одно страшно!..
Картярний король. Не зрозумів, ти хочеш стати дамою чи ні?
Шістка. Хочу! Хочу!
Картярний король. То в чому річ? Вкради – і в дами на білому коні!
Туз. Що ви вчепилися в коня?.. Є ще слони, тура є, королева!..
Картярний король. Точно! (*До Шістки, із хтивим азартом*). Ти королеву укради!
Шістка. Королеву?
Картярний король. Стопудово, королеву! Вона тут буде геть не зайва! На неї плани в мене, знаєш, які є!

Туз. Ти охолонь!.. Свої особисті інтереси вище від загальної справи не став!.. (*До Шістки*). Повторюю: кого викрадеш – немає значення. Ти, головне, вкради!

Шістка. Я зрозуміла...

Туз. То берешся?

Шістка. Беруся. Щоб стати дамою – візьмусь за що завгодно...

Картярний король (*наполегливо нашіптує Шістці*). Все-таки, про королеву ти подумай... Віддячу по-королівськи!..

Туз (до Картярного короля). Відстань від Шістки! І не прилипай!.. Як так тобі вже припекло, іди сам укради.

Картярний король. Не королівське діло – красти!

Туз. Серйозно? Та ти відстав на років сто, не менше!.. Не той вже світ, закони зовсім інші!.. Тепер як не вкрадеш, то в королі не попадеш!..

Шістка. Так само й дамою не станеш, бачу, теж!..

] ... [

Пихата пісенька фраєруватих карт

*Нарешті настав
Наш зоряний час,
Лицем повернулась
Фортуна до нас!*

*Ми шахам дамо
Жорстокий урок,
Влаштуємо їм
Підступний кидок.*

*Довго чекали
Ми цього дня.
Ей, загнуйте
Тузові коня!
Шахам гаплик,
Возвеличуйте нас!
Йдемо у наступ.
Шухер! Атає!*

*Розбігайтесь, шахи!..
Вам прийшов капут!
Киш з дороги, шавки!..
Карти! Карти йдуть!*

*Шахи, тремтіть!
Хай розіб'є вас шок.
Ми вас зітремо
На порошок!*

*Вічно ви карти
Плутали нам.
Нарешті є шанс
Помститися вам!*

*Розбігайтесь, шахи!..
Вам прийшов капут!
Киш з дороги, шавки!..
Фраєри ідуть!*

] ... [

СЦЕНА ВИКРАДЕННЯ БІЛОЇ КОРОЛЕВИ.

(Як саме – цілковито все у волі режисера. Тут простір для фантазії – безмежний: балет, світлові і шумові ефекти, акробатичні трюки... Все що завгодно! Все, що дозволяють розміри сцени, технічне оснащення, склад трупи і т. д.)

] ... [

Диспозиція 5.

Шістка і Біла Королева.

Біла Королева прив'язана до стільця.

Біла Королева. Що це означає? Навіщо ви це зробили? Негайно звільніть мене!..

Шістка. Ой, налякала!.. Може, вгамуєшся нарешті?!

Біла Королева. Це неприпустимо!.. Хто ви така?

Шістка. Я? Шіст... *(Б'є себе по губах).* Ну, вже наполовину дама!

Біла Королева. Як це так – наполовину? Так не буває!

Шістка. Буває! Ще й як буває!..

Біла Королева. Знущаєтесь?

Шістка. О!.. Отако кидаєшся словами!.. Звідки тобі знати, що таке знуцання?!.. Ти ж – королева!

Біла Королева. Так! Я – королева!

Шістка. І завжди королевою була?

Біла Королева. А як інакше?! Звісно ж!.. Така мені відведена вже роль!

Шістка. Від самого початку?

Біла Королева. Ну так... Мене створили королевою!

Шістка. Створили?

Біла Королева. Так. Скільки себе пам'ятаю, я королевою була.

Шістка. І що?

Біла Королева. А що?

Шістка. Добре бути королевою?

Біла Королева. Що значить – добре? В мене роль така. Якби мене створили пішаком, була би пішаком...

Шістка. О, це цікаво!.. Ну, уяви собі, що ти – пішак.

Біла Королева. Ну добре, уявила...

Шістка. І що?

Біла Королева. А що? Будь ласка. Пішак пересувається лише вперед, зі старту дозволяється зробити хід на дві клітинки. Може взяти будь-яку фігуру суперника, яка розташована на одну клітину попереду по діагоналі. При досягненні крайньої горизонталі пішак може стати слоном...

Шістка. Слоном?

Біла Королева. Або конем...

Шістка. Ну, перетворитися в коня – у цьому радості замало!

Біла Королева. Комусь же треба бути і конем. Розумієте, у нашій грі роль кожного важлива.

Шістка. Ну-ну! Залиш ці казочки для когось іншого... Хоч мною грають в дурня, але я – не дура!... Давай кажи, ким може стати ще у вас пішак.

Біла Королева. Турою стати може, королевою...

Шістка. Що, справді?.. Не бреші!.. Із пішаків – у королеви?..

Біла Королева. Ну так... Все згідно правил!

Шістка. Пішак у вас – хіба не чоловік?

Біла Королева. Пішак у нас пішак. Фігура.

Шістка. Ну так... Фігура?.. Пішак – фігура? Не сміши! Он туз у нас – оце фігура. Та й то не завжди... Не повезе – амбець! Будь-яка козирка запросто поб'є!..

Біла Королева. Я правил ваших, вибачайте, не учила... Те, що ви кажете, мені не зрозуміть...

Шістка. Ще б пак!.. Куди там!.. А мені вас?.. Ну, їй-богу!.. Був пішаком і – р-раз! – перетворився в королеву?!.. Нечувано!.. Якийсь Содом і... ця... ну, ця... Комора!.. Навіть нам, картам, важко уявити, до чого ви, хвалені шахи, вже дійшли!..

Біла Королева. Та що ж такого? Нічого надзвичайного, повірте. Трапляється це, правда, рідко, та однак...

Шістка. Ну, досить!.. Твої байки мені вже ось де... *(Показує на горло).* Тут стоять!.. Як кістка!..

Біла Королева. Послухайте... Навіщо ви мене зв'язали?

Шістка. Навіщо?.. Щоб не втекла!

Біла Королева. Я протестую! Звільніть мене! Негайно!..

Шістка. Не верещи, а то покличу короля.

Біла Королева. Короля? Він тут? Він поруч?

Шістка. Зовсім недалеко. Лишень скажу, що ти тут, умить примчить.

Біла Королева. Невже?

Шістка. Ти не радій даремно. Це не той король!

Біла Королева. Не той?

Шістка. Не той. Не твій! Я мала на увазі короля із нашої колоди... Між іншим, він проявляв до тебе інтерес.

Біла Королева. Що-о-о? Це обурливо!.. Це непристойно!.. Відпустіть мене! Негайно!

Шістка. Та не нервуй ти так! Звичайно, відпущу. Але не зараз. Не негайно.

Біла Королева. Не зараз? А коли?

Шістка. Годин ще... *(Дивиться на годинника).* Годин ще одинадцять доведеться посидіти...

Біла Королева. Одинадцять? Але – чому?

Шістка. Так треба.

Біла Королева. Але я не можу!..

Шістка. А хто тебе питає – можеш чи не можеш... Сказано: сиди!

Біла Королева. Мене чекають там!

Шістка. От-от! Чекають!.. І гру без тебе розпочать не можуть, правда ж?

Біла Королева. Правда. Відпустіть!..

Шістка. Як тільки бемкне на годиннику дванадцять...

Біла Королева. Що за жарти?

Шістка. Це – не жарти.

Біла Королева. Не жарти?

Шістка. Що за манера – перепитувати весь час?... Звичайно, це не жарти... Ти, що, не зрозуміла досі? Які ж ви, королеви, виявляється, тупі!..

Біла Королева. Я протестую!
Шістка. Ну, протестуй... Чого ти цим доб'єшся?.. Мовчиш?.. Ну от, так краще. Помовчи... А я тим часом відкрию тобі карти.
Біла Королева. Карти?
Шістка. О! Що таке?.. Ти так злякалась слова «карти»?!. Кумедна!.. Це ж я так, для красного слівця... Так от. Турнір ваш відбувається раз на сто років, правда ж?
Біла Королева. Так...
Шістка. І саме й тільки цього року й цього дня?
Біла Королева. Так...
Шістка. І в жоден з інших днів відбутися не може?
Біла Королева. Так...
Шістка. То що ж тобі не зрозуміло ще?
Біла Королева. Отже?..
Шістка. Отже! Якщо ваш турнір не відбудеться сьогодні, наступного вам доведеться ждати цілий вік!.. Сто років!.. Сто!..
Біла Королева. Але ж це підло! Це нечесно!
Шістка. Що підло в шахах, в картах – це за честь!
Біла Королева. Не гріхословте! Карти й честь?
Шістка. У кожного про честь свої поняття...
Біла Королева. Честь – це є честь! Все інше – це резон...
Шістка. То й що? Зате я завтра стану дамою! Ось, бачиш, в чому мій резон!..
Біла Королева. І все-таки це підло! Підло! Підло!..
Шістка. Байдуже... Я мушу скористатися своїм шансом. І я ним скористаюся, повір!.. Тобі простіше, ти була завжди королевою... Повезло!.. І наряди, і все інше... От

цікаво... *(Раптом – немовби спалах в очах)*. А якщо я виряджуся королевою? Га? Як ти гадаєш?

Біла Королева. Одягнути наряд – це ще не значить...

Шістка. Слухай, помовч!.. *(Гарячково переконуючи сама себе)*. А навіщо мені бути дамою, якщо я можу – бац-бац! – і стати королевою?!. Бац-бац – і королева!.. Королева!!! Дай-но... *(Знімає з голови Королеви корону, одягає собі)*. Ну як? Личить мені корона?..

Біла Королева *(тихо)*. Як сідло корові...

Шістка. Це ти зі злості так кажеш, я знаю... А мені по триндях!.. *(Підходить до Королеви, відв'язує її від стільця)*. Пішли!

Біла Королева. Куди? Куди ви мене тягнете?

Шістка. Слухай, а ти таки тупенька... Переодягатися!

Диспозиція 6.

Туз – із заплученими очима, блаженно всміхаючись, злегка розгойдуючись у гамаку, підвішеному на стовбурах дерев, одне з яких нагадує масть чирву, бо суціль червоне, а друге – треф, таке ж, як чирва, тільки чорне.

Туз (*ледь-ледь відкривши одне око, гукає*). Ей! Де ти там?

Збоку, з-за дерев, миттю виринає жвавий екстравагантний чоловічок у чортзна-якім вбранні – у котелку, у клоунських пантофлях, малиновім куценькім піджачку, одягненим на голий торс, із тростяним ціпком під пахвою й моноклем на шнурочку в лівім оці.

Чоловічок. Я тут!

Туз (*придивляючись до чоловічка, з іронічною посмішкою*). Ось ти який! Ти ба! Якби зустрів десь ненароком, нізащо не подумав би!.. Ти, що, і справді цей... (*Намагається пригадати*)... Ну, той...

Чоловічок. Ні, ні! То преса бреше!

Туз. Що преса бреше?

Чоловічок. Я не гей!

Туз. Я і не думав про таке! До того ж, газет я зовсім не читаю.

Чоловічок. Це мудро. Дуже! Надзвичайно!

Туз. Сам знаю! Дай спокій, не перебивай, а то нізащо не згадаю... (*Б'є себе долонею по тім'ячку*). То, значить, ти не той, а той?.. Продюсер знаменитий?

Чоловічок (*смикає за шнурочка монокля і накручує його на вказівного пальця*). Так! Так!
Продюсер! Дуже-дуже знаменитий!

Туз. Ти, кажуть, в шоу-бізнесі король?

Продюсер (*розкручує з пальця монокля*). Так! Так! Король!

Туз. А виглядаєш, чесно кажучи, як клоун...

*З несподіванки шнурочок зривається з пальця продюсера і монокль летить у куці.
Продюсер з розначем дивиться услід щезлому в густих заростях моноклю.*

Туз задоволено хихоче.

Високо полетів. Це добре!

Продюсер (*знічено, тремтячим від гіркоти утрати голосом*). Добре?

Туз. Я думаю, це знак до доброї погоди!

Продюсер (*усе з тією ж гіркотою, киваючи у бік куців*). Дозвольте відлучитися...

Туз. Куди?

Продюсер. У куці...

Туз. В куці? Та ти, мій дорогуша, справді клоун! Прийти до мене, щоб сходити у куці?!

Продюсер. Ах, що ви! Що ви! Я... я... я не по тому... Піду монокля пошукаю...

Туз. А це вже дзуськи!

Продюсер. Дзуськи?

Туз. Дзуськи! Упало – все, вважай, пропало! Тепер ця річ належить вже мені.

Продюсер. Жартуєте...

Туз. Жартую? Ні! Тут територія моя, отож... *(Переводить балачку в інше русло)*. Мені сказали, що ти до мене маєш якийсь діло.

Продюсер. Маю. Обговорити з вами вже хотів давно...

Туз. Давай без цього! Без прелюдій. Ці фіглі-міглі всякі ні до чого.

Продюсер. Продати хочу вам у казино...

Туз. Продати? Це вже інтересно... Ну-ну! І що ми в тебе маємо купити?

Продюсер. Я пропоную вам квартет!

Туз. Квартет? А це ще що за штука і з чим її їдять?

Продюсер. Їдять?.. *(Розгублено)*. Ні, ні, я в кулінарних шоу не знімаюсь... А втім, за тонкий гумор ваш готовий зняти капелюха...

Туз *(вказує пальцем на котелка)*. Оцього? Знімай, в хазяйстві пригодиться!

Продюсер *(заскочено)*. Я... я...

Туз. Давай, не жмися! За язика тебе я не тягнув!

Продюсер *(зі скреготом душевним)*. Візьміть... *(Протягує Тузу котелка)*.

Туз *(прискіпливо оглядаючи котелка)*. Забавна штука!.. *(Приміряє)*. Жаль, малуватий трохи. Ну та дарма, до чогось прилаштую... *(До продюсера)*. Чого замовк? *(Лукаво либється)*. Між іншим, що ти готовий ще із себе зняти?

Продюсер *(недорікувато смикається)*. Я... я...

Туз *(поблажливо)*. Та не нервуй ти так! Можливо, обійдеться...

Продюсер. Що – обійдеться?

Туз. Як повезе, то не підеш геть зовсім звідси голим! *(Зверхньо поплескує продюсера по плечу)*. Гаразд, розкажуй вже про свій квартет. *(Підступно скалить око)*. Давай вже розголуй нарешті, що це таке і з чим його їдять.

Продюсер. Співачки...

Туз. Співачки? Тобто, їх багато?

Продюсер. Ну як багато... Четверо всього.

Туз. Якраз комплект, як у колоді. Молоді?

Продюсер. Для співу це не головне...

Туз. Он як?

Продюсер. Молоді!.. Достатньо, скажем так, ще молоді!

Туз. Дивись! (*Погрожує пальцем*). Якщо ти вирішив дурить мене, тобі так просто з рук це не зійде...

Продюсер. Я можу показати...

Туз. Ти, що, з собою фотографії приніс? Я сподіваюсь, в ракурсах нормальних? Щоб так і так, і те і те!

Продюсер. Навіщо фото? Я з собою їх привіз. Лишень скажіть – продемонструють все, що вміють, прямо зараз.

Туз. Прямо зараз?

Продюсер. Прямо тут!

Туз. Звучить заманливо, одначе...

Продюсер. То що, покликать їх?

Туз. Та зви вже, зви!

Продюсер зникає за деревами й за мить з'являється в оточенні чотирьох «достатньо, скажем так, ще молодих» (правду кажучи, вірніше було би назвати їх «достатньо, скажем так, ще не старих») співачок – доволі оголених, доволі вульгарних і (як виявиться згодом) доволі безголосох.

Продюсер. Можна починати?

Туз. Давай уже, давай...

Продюсер (*викрикує, приставивши цівка до рота, ніби мікрофона*). Увага! Увага! Наш сюрприз для особливо поважних гостей казино!.. Прямо зараз, спеціально для вас дами зі старої колоди, знайденої у потаємній шухляді столика круп'є, виконують свій легендарний коронний номер – «Танго бувалих дам».

Продюсер робить умовний жест – гримить фонограма і дами починають.

Дама Треф. Шпок!

Дама Чирва. Трах!

Дама Бубно. Сім!

Дама Пік. Жах!

Усі дами разом (*співають*):

Вони нарвались!

Самі нарвались!

Тут зовсім ні при чому ми!

Тепер хай знають!

Нехай страждають

І умиваються слізьми!

Дама Треф (*речитативом, на фоні музики*). Знаєте, дурні звички можуть довести до чого завгодно! От і Валет. Він обожнював шпокати жуйку... Не Жучку! Не Жучку він любив шпокати, а жуйку! Глуха карма!.. Як-як, дуже просто: надував губами і шпокав... Так от, якось приповзаю додому втомлена, уся на нервах, ноги ледве волочу. А тут Валет –

розвалився у кріслі, жлуктить пиво і жує жуйку... Ну, не жує, а шпокає! Я кажу: «Валете, ще раз шпокнеш – уб'ю!» Він шпокнув. Тоді я зняла зі стіни гвинтівку і вистрілила... Промахнулася! Не в нього попала, у картину над його дурною башкою!.. Такий сморід пішов, місяць хату провітрювала... Більше не шпокає. Параліч розбив... *(Сніває)*.

Він сам нарвався,
Він сам нарвався –
Не можна даму дратувать!
Він насміхався,
Не сподівався,
Що буду в нього я стрілять!

Дама Чирва *(речитативом, на фоні музики)*. Свого Джокера я здибала в казино «Дев'ятка. Король. Туз». Я тоді якраз побила горшки зі своїм п'ятим чоловіком. Джокер сказав, що йому нема де жити, і я його взяла до себе. Увечері він ішов на роботу, повертався вранці. Я прокидалася і смажила йому яйця... Глуха карга! Не його яйця смажила, а йому!.. Жили скромно, але це був рай в курені. І про що я раптом дізнаюся? «Ти у мене перша», – казав мені. Якби ж то! Мені донесли по великому секрету, що роки десь за три до мене була у нього якась шлюха!.. Ну, блін!.. Вертається він додому, а я із пательнею у дверях стою. Він думав, яешню йому готуватиму!.. *(Сніває)*.

Він сам нарвався,
Він сам нарвався –
За те, що підло так брехав
Дамі цнотливій!
І не злостивій!..
Пательню сам подарував!

Дама Бубно (*речитативом, на фоні музики*). Стою на кухні, готую молочну кашу, нікого не чіпаю, помішую ложкою в каструлі й мугичу бадьору пісеньку під ніс. Раптом влітає коханий мій рогоносець, злий, як чорт, і кричить: «Лярва! Знов каша?! Знов молочник був?!» Ну геть здурів. Репетував, як недорізаний... «Ти з молочником! Ти з молочником!» Каструля – віриш, ну, чисто випадково! – несподівано підстрибнула на плиті та як полетить, так як гамсельне моєму коханому прямо в лоба, аж іскри з його очей посипалися... І так сім разів... Чисто випадково, клянуся!.. А феєрверк який був! Такого навіть на День незалежності фіг побачиш!.. (*Сніває*).

Він сам нарвався,
Він сам нарвався –
Навіщо даму ревнують?!
Як дама вірна,
Та ще й покірна,
Їй треба ноги цілувать!

Дама Пік (*речитативом, на фоні музики*). Він був музикантом. Приходив щовечора у казино, вішав на стільця свого сюртука і... Грав! Грав! Грав!.. Як він бездарно грав, це треба було бачити... Не чути, ні, а саме бачити... У казино він приходив без інструмента, добряче вгашений і... і... Сука! Він кожен раз приводив із собою якусь суку! Якесь чудовисько, яке горнулося до нього і хихотіло тихо у жилет, а потім... потім... потім з ним ішло у кабінет!.. Він грав у покер за сусіднім столом... Одного разу круп'є невдало викинув мене з колоди... Та ні, чого ж невдало?.. Дуже вдало – я приліпилась до його коліна!.. О, мить блаженства! Неповторна мить!.. І що ж?.. Недбалим жестом музикант мене скинув на підлогу... Жах! Я прокляла його, тієї ж ночі він програвся, ледь не пішов в одних трусах... Пропав! Ні слуху ані духу! (*Сніває*).

Він сам нарвався,
Він сам нарвався –
Він винен сам, як не крути!
Не залицявся,
Не домагався –
Тож хай іде під три чорти!

Усі дами разом (*співають*):

Вони нарвались!
Самі нарвались!
Тут зовсім ні при чому ми!
Тепер хай знають,
Нехай страждають
І умиваються слізьми!

Фонограма закінчується, дами кланяються і швиденько зникають.

Продюсер (*до Туза*). Ну як? Берете?

Туз. Їх? І що я буду з ними робити? У мене в колоді такого потріпаного добра і без них вистачає.

Продюсер (*розгублено*). Ви мене не зрозуміли...

Туз. Я, по-твоєму, схожий на ідіота? Все я добре зрозумів! Хочеш мені впарити туфту?

Продюсер. Це не туфта...

Туз. А що?

Продюсер. Мистецтво...

Туз. Мистецтво?

Продюсер. Ну, не в класичнім значенні, звичайно, але...

Туз. Ти б Поплавка сюди ще приволік!

Продюсер. Знущаєтесь?

Туз. Нітрохи, аж ніяк!

Продюсер. Оте фуфло бездарне?

Туз. На фоні цих... гм... кобиляк справлятиме він враження шикарне!

Продюсер (*благально*). Може, ще один номер? Га?

Туз. І що від цього зміниться? Твої співачки молодші стануть? Стрункіші? Чи, може, звідкілясь візьмуться голоси? Все, не дратуй мене. Не випробовуй мої нерви...

Продюсер (*злякано*). Що-о?

Туз. Брись, кажу! (*Морищить носа*). Не псуй повітря! Щезни!

Продюсер «випаровується»...

Туз чортихається, плює тричі через ліве плече, по тому влаштовується зручніше у гамаку. Погойдується. Заплющує очі.

Скрадаючись, неподалік з'являється Валет.

Туз надимає ніздрі і водить носом, наче пес, туди-сюди, винюхуючи повітря...

Туз (*не розплющуючи очей*). А це ще хто?

Валет (*відсахнувшись, тремтячим голосом*). Валет, ваша вселожносте...

Туз (*не розплющуючи очей, мляво, мовби спросоння*). Валет?

Валет. Валет...

Туз (*не розплющуючи очей*). Валет?.. Ну, я вже й сам унюхав, що валет. Який валет? Якої масті?

Валет. Трефовий я...

Туз (*розплющує очі, звішує ноги з гамака*). Трефовий, кажеш?

Валет. Авжеж, трєфовий...

Туз. Підійди-но! (*Помітивши, що Валет вагається*). Чого тремтиш, неначе лист осінній?

Валет. Я... я... я... Я не тремчу!..

Туз. То підійди ж ти, врешті-решт!

Валет. Навіщо?

Туз. Хоча б тому, що цього хочу я!

Валет підходить, спиняється за два кроки.

Дивлюся, гарний ти пацан.

Валет. Приємно чути...

Туз. І наче й не дурний.

Валет. Безмежно вдячний, ваша вселож...

Туз (*перебиває*). А все одно мудак!

Валет (*ніяковіючи*). Навіщо ж так?

Туз. Ну, добре! Вмовив. Не мудак, а мудачище!

Валет. Я ж... (*На очі Валету навертаються сльози*). Я ж...

Туз. Ну що ти! Що ти!.. Підійди-но ближче.

Валет, пригнувшись, як ото пес перед хазяїном, хіба тільки покїрно не вихляючи хвостом, і то тільки з причини відсутності хвоста, наближається до Туза.

А що це в тебе за синяк?

Валет. Де?

Туз. Де! Де! Під правим оком!

Валет (*обмацує око*). Що, справді?

Туз (*з погрозою*). Ти, може, думаєш, що я жартую?

Валет (*нажахано*). Та ні, ні, ваша вселожносте!.. Як же можна?!

Туз (*із єзуїтською посмішкою*). Ти, що ж, вважаєш, я не здатен жартувати?

Валет. Боже борони!

Туз (*подає Валету люстерко*). На ось, подивись.

Валет. Боюсь...

Туз. Боїшся? Чого?

Валет. А раптом синяка немає?!

Туз. Але ж його нема таки!

Валет. Але ж ви кажете, що є... А раз ви кажете, я вірить мушу, бо я вас поважаю і люблю...

Туз. То я казав до цього. А тепер вже не кажу. Тепер вже навіть навпаки. Тепер я стверджую: немає синяка.

Валет (*дивиться у люстерко, радісно вигукує*). Немає! Справді! Та ви просто геній! Ось щойно був синяк, а вже немає!..

Туз хвацько тицяє Валетові кулаком у ліве око.

Туз (*задоволено*). Зійшов під правим, так з'явивсь під лівим. Що тепер скажеш ти на це?

Валет (*стримуючи сльози, прикриває долонею ліве око*). Те, що й раніш – возраднуюсь і восхваляю талант ваш неповторний...

Туз (*не без задоволення*). Умієш лестити, потворо! Можливо, лиш за це тебе й терплю...

Валет (*плаксиво*). Тільки за це?

Туз. Ну а за що ж іще? Мале, миршаве, головате, наче прац. (*На очі Валета навертаються сльози*). Ну-ну... (*Пригортає Валета, ніби жаліючи*). Не плач... Ось! (*Виймає з кишені носовичка, розгортає його і дістає надгризеного калача*). Хочеш, дам тобі калач...

Валет (*тягнеться рукою до калача*). Умгу...

Туз (*дражниться калачем біля носа Валета, затим наново загортає його в носовичка і ховає назад до кишені*). Переб'єшся!.. Мені самому він ще пригодиться, і не раз... Калач цей зовсім не калач...

Валет (*вражено*). А з вигляду – один в один!

Туз. Не тільки з вигляду, але й за смаком – один в один калачик з маком. Продукт не нашенський, із Амстердама. Передала презент одна козирна дама. Калачик вельми не простий...

Валет. Що, золотий?

Туз. Ти тупий? Чи тільки з вигляду такий?

Валет (*опупіло-отупіло*). Я щось не т-теє... т-тоє... вас?!.

Туз. Ти ротика дарма не роззявляй! Це – стратегічний мій запас.

Б'є Валета у щелепу (чи по-простяцьки кажучи – у рену).

Валет (*скавулить, наче побитий пес*). Ай-я-я-йй! Ай-я-я-йй!..

Туз (*трохи перегодом, перед тим вслухаючись натхненно, немовби в музику, у скавуління*). Ну-ну, доволі!.. Перестань вже вити!..

Валет (*вратт переставши, нахваляє*). Але ж і вмієте ви бити!..

Туз. Ах, молодець!.. Талант!..

Валет (*тягнеться цілувати Тузу руку*). Дякую за визнання моїх заслуг...

Туз. Ей! Ей! Ти, випадково, не дундук?.. Ти про яких заслуг лепечеш визнання? Щось я до толку не візьму...

Валет. Ах! «Молодець, талант» – із ваших вуст?! Це щось та значить!.. Орден на мундир неначе! Та що там орден? Похвала від вас крутіша будь-якої нагороди. Як розкажу, що ви мене хвалили, від задрощів розсиплеться колода...

Туз (*сердито*). Ти, може, обкурився ладану?! Казав же: менше йошкайся з Кирилом, бо то така гібическая сила, що затягне в партнери навіть сатану, зодягне в рясу і пошле вірян дурити. Ну а таких, як ти, вальтів він лускає, немов горіхи! І то не з умислу, а просто задля втіхи... Прикинь, як тоскно праведникам жити! Тож мусять якось забавлятися сердеги, щоб від нудьги не протягнути геги... (*Пауза*). Та чорт з ними!.. За те, що честь ти воздаєш мені – за це хвалю. Невдячності я страх як не люблю!.. Вислужуйся! Дивись, колись і твій настане час.

Валет. Осмілюся спитати вас...

Туз. Валяй!

Валет. Скільки?

Туз. Що – скільки?

Валет. Як довго?

Туз. Що – довго?

Валет. Вислужуватися довго ще мені?

Туз. Ти головне служи, а там як карта ляже.

Валет. Та вже ж лягали так і так...

Туз. Ну, значить не везе тобі ніяк!

Король (*несподівано з'являючись незвідь-звідки*). Валете, ти ідіот, з якого боку не зайди! А отже, ідіот ти не простий, а зусебічний! (*До Туза, киваючи на Валета*). Він вас ще не дістав? Може, облямати йому роги?

Туз. Для чого? Хай собі ростуть...

Король. Ви ліберальні надто, ваша милосте! А втім, як завжди, маєте резон... Я згоден з вами, хай ростуть, вони ж не винні, що прописалися на голові у ідіота! (*Регоче*).

Валет (*ображено*). Що ви заладили все ідіот та ідіот?! По статусу ви, звісно, вищі мене, однак вам права це не надає...

Король (*крізь сміх*). Ото умора! Воно ще пащекує про якесь там право?! Наслухавсь, певно, вчора теревенів за покерним столом?! Бацилу вільнодумства підхопив?! (*До Туза*). З цим треба щось робить! І то робить негайно, допоки пошесть ця не розповзлася по колоді!

Туз. Вважаєте?

Король. Вважаю!

Туз. І що робить з цим?

Король. Я ще не знаю. Знаю тільки, що із такими покидьками треба учиняти строго, поки не видерлись на шию й не звісили донизу ноги. (*Нахиляється до Туза*). Нам би удвох лишитись з вами, тет-а-тет, цікаву темку перетерти треба.

Туз (*наказує Валету*). Щезни!

Король (*підступаючи до Валета*). Ти ще тут? (*Дає Валету копняка*).

Туз. Ти ба, як справно ви прискорили події!.. (*Глибокодумно зиркнувши услід щезлому Валетові*). Занизько полетів... Прикмета кепська!

Король. Це ви про що?

Туз. Боюсь, погода зіпсується...

Диспозиція 7.

Останні приготування перед початком лицарського шахового двобою.

Чорний Король в оточенні чорних шахів – обговорюють, радяться, нотують у записники.

Білий Король натхненно грає на фортепіано якусь елегійну мелодію.

Чорний Король *(до Білого Короля)*. Ваше величносте, можна тихіше? Відволікаєте!

Білий Король *(не перестаючи грати)*. Ще тихіше?.. Ні, ваша величносте, тихіше вже ніяк!..

Чорний Король. Ви це навмисно?

Білий Король. Я готуюся...

Чорний Король. Готуєтесь? До чого? А, зрозумів! Передчуваючи фіаско, готуєтесь в консерваторію вступати? Похвально. Нарешті вас життя чомусь навчило, і прагматичний розрахунок бере гору. То що: прощай, наївний романтизме?

Білий Король. Я сперечатись з вами зараз наміру не маю...

Чорний Король. Вам, відчуваю, просто нічого сказати! Нема вагомих аргументів!

Білий Король. Повторюю: я сперечатись з вами наміру не маю. Я ліпше п'єску вам оцю зіграю! *(Грає. Скажімо, щось із Шопена)*.

Чорний Король з кислою міною на обличчі повертається до свого попереднього заняття – роздавати настанови чорним шахам.

Білий Король, скінчивши грати, підкликає до себе Білу Туру 2.

Біла Тура 2. Уважно слухаю, ваша величносте!

Білий Король. Щось я не бачу Королеви. Не знаєш, де її величність?

Біла Тура 2. Відомо де! Поїхала в салон краси ще вранці. Зачіску робити, макіяж...

Білий Король. І досі не вернулася?

Біла Тура 2. Ні...

Білий Король. Ні?

Біла Тура 2. Принаймні, я не бачила її відтоді...

Білий Король. Дивно... Ану, гукни мені когось іще.

Біла Тура 2 на якусь мить зникає і повертається із Білою Турою 1.

Біла Тура 2. Ось, ваша величносте!.. Але вона також не знає.

Біла Тура 1. Так, ваша величносте, не знаю.

Білий Король (*дещо роздратовано, до Білої Тури 2*). Та, врешті-решт, поклич мені того, хто знає!

Біла Тура 2 зникає.

Біла Тура 1 (*намагаючись заспокоїти Короля*). Не хвилюйтеся, ваша величносте!.. Її величність просто затримується... Ось побачите, її величність скоро з'явиться. Неодмінно!

Білий Король. За дві хвилини до початку?..

Біла Тура 1. Нічого страшного, ваша величносте... Між іншим, я десь читала, що, взагалі-то, якщо жінка спізнюється на побачення на п'ятнадцять хвилин...

Білий Король. Шановна! Ви не забули? У нас тут нині не побачення, а шахова дуель!

Біла Тура 1 (*мрійливо, сама до себе*). Але й побачення, я сподіваюсь, теж!..

Білий Король. До того ж, вона не просто жінка, а Королева!

Біла Тура 1. Тим паче! Відтак повинна дбати, щоб красою засліплювать свою цілий світ! І це не примха, ваша величносте, це обов'язок її безпосередній!..

Білий Король. Обов'язок, наразі, її в тому, щоб наш турнір почався вчасно... (*З розпачем*). Не розумію! Невже так важко не спізнитися в сто років хоч би один раз?!

Біла Тура 1. Ще часу більш аніж достатньо...

З'являється Біла Тура 2 із Білим Конем 2. (Власне, Тура – верхи на Коні).

Обоє важко хекають, причому Тура чомусь значно важче й інтенсивніше за Коня.

Біла Тура 2 (*сповзаючи із Коня*). Ось... Ваша величносте... (*Відхекуючись*). Ми... із Конем...

Білий Король. Та бачу я! Ще, слава богу, не осліп... І тебе я бачу, і Коня... То й що?

Біла Тура 2. Так от... Ми із Конем...

Білий Король. Та що ви, врешті-решт, з Конем?..

Біла Тура 2 (*перевішивши нарешті подих*). Немає у салоні Королеви!

Білий Король. А де вона?

Біла Тура 2. Не знаю!.. Власне, її в салоні й не було...

Білий Король. Як – не було?

Біла Тура 2. Так – не було...

Білий Король (*знеможено спирається на фортепіано*). Оце так номер!.. Де ж вона?.. (*Хапається рукою за серце*).

Біла Тура 1 (*нажахано, на весь голос*). Що з вами, ваша величносте?!.

На крик збігаються практично всі шахові фігури. Хтось викрикує: «Води! Води!» – миттю з'являється пожежник з «пожежним рукавом» із брандспойтом. Білий Кінь 2 кидається йому напереріз і з вигуками: «Пане, ви збожеволіли?» – виштовхує пожежника за сцену. «Пити менше треба!» – горлає услід пожежнику якийсь чорний пішак... Інший чорний пішак, метнувшись за лаштунки, вибігає із пляшкою шампанського, на ходу намагаючись її відкоркувати. За ним вибігає директор-розпорядник театру і з диким ревом: «Полож на место! На место полож, я сказав! Це для фуришета!» – відбирає у пішака пляшку...

В цей час із протилежного краю сцени з'являється Шістка у вбранні королеви.

Оскільки вся увага шахів прикута до Білого Короля, Шістку-королеву спершу ніхто не помічає. Якийсь час вона стоїть, роззираючись, затим підходить до гурту білих шахів, зупиняється за спиною Білого Слона 1.

Шістка (торкаючись рукава Білого Слона 1). Ей... Ей... Валет!..

Білий Слон 1 (не повертаючи голову, відмахуючись). Я Слон...

Шістка (здивовано). Слон? Справді? А де ж твій хобот? (Роздивляється, заглядає з усіх сторін, шукаючи хобота).

Білий Слон 1 нарешті звертає увагу на Шістку-королеву.

Білий Слон 1 (щосили, навіжено). Ваша величносте!

Натовпи моментально обертаються на його вигук, прикипає поглядами до Шістки-королеви.

Біла Тура 2 (до Короля). Ваша величносте! (Показує на Шістку). Ось же! Ось вона, її величність!

Білий Король (наближаючись до Шістки). Ну, слава богу!.. А то я, знаєш, вже подумав казна-що!.. Ось-ось початок, а тебе немає!.. (Зупиняється на деякій відстані, згадавши про королівський етикет – не демонструвати почуттів прилюдно).

Шістка. Я... я...

Білий Король. Ну от ще!.. Потім все розкажеш. Якщо вважатимеш, звичайно, за потрібне. Між нами завжди панували злагода й довіра. І не тому, що так диктує етикет. То все умовність, правила – і тільки... Є речі в світі устократ вагоміші й міцніші. Хіба не так?

Шістка (недорікувато усміхаючись). Ну... Ну... Мабуть...

Білий Король. Мабуть?.. (Розгублено). Надмірно ти схвильована, напевно?.. Та я також, зізнаюся, не менш... Ну та гаразд, залишимо розмову цю на потім...

Шістка. Лади! Ніштяк!

Білий Король. Що-о-о?

Шістка. Хокей, хай буде так...

Білий Король ошелешено «переварює» почуте, на його обличчі відбиваються збентеження, у душу закрадається сумнів...

На кону сцени з'являється Тіві-Діва із оператором.

Тіві-Діва (в камеру, піднесено, з нотками урочистості). Отже, шановні глядачі, нарешті!.. Нарешті!.. Нарешті!.. Нарешті ми стаємо свідками неймовірної,

довгоочікуваної події!.. Цього, без перебільшення, звияжного свята!.. Небувалого дійства!.. Тринадцятий лицарський турнір чорних і білих шахів розпочинається!..

] ... [

*Тут режисеру карти в руки,
Та й балетмейстеру робота є також:
Ви мусите утнути таку штуку,
Щоб глядачів пробрала дрож.*

*Ох, Шістка-королева дає джосу:
«Ей ти! Стой там!.. Сюда іди! Мудак!..
Ану-ка, угости-ка даму папіросой!..»*

*Все упереміш, суций кавардак!..
На шахівниці – хаос і бардак.*

] ... [

Диспозиція 8.

Поява Туза і Картярного короля.

Туз (*плескаючи в долоні*). Браво! Браво! Браво!

Картярний король. Світ безладу такого ще не знав!

Туз. Змішались в кучу білі й чорні!

Картярний король. Глянь! Глянь! Слон скаче, наче кінь!

Туз. Та що там слон?! Прикинь: тура гасає по діагоналі!

Картярний король. Я уявляю, що тут буде далі!..

До Туза і Картярного короля наближається шаховий Білий Король, за ним на деякій відстані – Чорний Король.

Білий Король. Ви хто такі? Чого вам треба? Негайно шахівницю залишіть!

Туз. Залишити шахівницю? Але навіщо?

Білий Король. Аби не заважати нашій грі!

Чорний Король. Ви, що, не чули? Вийдіть геть!

Туз (*до Картярного короля*). Це вони нам? Чи, може, це мені здалося?

Картярний король. Здається, не здалося...

Туз. Так, не здалося... Занадто люті, чи не так?

Картярний король. Так, люті! Настільки грізні, що й боятися боюся... (*Регоче*). Ха-ха! Ха-ха-ха-ха!

Чорний Король. Ану, замовкни! Припини іржати! Поводься чемно з королем!

Картярний король. Во-во! Ну, прямо в точку! Я теж про те ж!
Білий Король. Отямсь, зухвальцю! Не бачиш, хто перед тобою?!

Картярний король. Король.
Білий Король. Ну от...
Картярний король. І ти – король.
Чорний Король. Ей, що за фамільярність?!

Картярний король. І я – король!..
Чорний Король. Ти?.. *(До Білого Короля).* Можливо, він утік із божевільні? Щось в ньому насторожує мене...

Картярний король. Про що ви там шепочетесь, колеги?..
Білий Король *(до Чорного Короля).* Підозра ваша виглядає слушною цілком... Він називає нас «колеги».

Чорний Король *(Білому Королю).* Манія величі! Симптоми явно вказують на це.
Картярний король. А ось... *(Бере за ліктя Туза).* Дозвольте вам представити, колеги. Знайомтесь...

Чорний Король. Ми з ким-попало не знайомимось, у королів на все свій ритуал і етикет!

Картярний король. А я кажу – знайомтесь: Туз!
Білий Король *(збагнувши ситуацію).* Це – карти!
Чорний Король. Та я вже й сам збагнув, що – карти! *(Рішуче обертається).* Ей, варта!

Туз. Ах, не смішіть! Яка у шахів варта?! Ці пішаки? Чи, може, ці слони?
Картярний король. Н-да!.. Така варта ніц не варта...
Туз. Доволі непоганий каламбур!

Чорний Король (*обурено*). Ну, знаєте!..

Туз. Та знаєм! Знаєм!.. Знаєм!..

Картярний король. Ви, що ж, гадаєте, газет ми не читаєм?

Туз (*до картярного Короля*). Братан, із тебе просто пре!

Картярний король. З ким поведешся, того й наберешся... Забув, в якій компанії ми ніч сьогодні провели?

Туз (*ляскає себе долонею по лобі*). Он воно що!..

Картярний король. Поети, трясця їхнім мамам! Глушили віскі стаканами...

Туз. Впились, аж мало не закушували нами!

Картярний король. Богема, чорт би їх вхопив!..

Туз. Я й геть забув, та все дивуюсь: якого лиха я віршами говорю?.. (*До шахових королів*). Так от, колеги, викликаєм вас на прю!

Білий Король. Нечуване нахабство!

Чорний Король. Я зараз вас попру!

Картярний король. Як би могли, то вже б давно поперли.

Туз. А так... У вас тут хаос, безлад... Тьху!.. Остогидло!.. Не можу більше говорити віршами...

Картярний король. Давай звичайними словами...

Туз. Та я би й радий, а ніяк! Воно саме...

Підбігає Шістка. Кидається до Картярного короля і Туза.

Шістка. Салют! Ще не забули ви мене?

Білий Король (*ошелешено*). Ваша величносте!.. Ви у своїм умі?!.. Це непристойно!..

Чорний Король. А ще, до того ж, небезпечно!.. Ви ризикуєте надмірно не тільки честю, а й самим життям!..

Картярний король і Туз ошелешені не менше – Шістку у вбранні білої королеви вони не впізнають, відтак поведінка королеви їх насторожує, навіть лякає.

Туз. Ей, заберіть від мене цю скажену!..

Картярний король. Від мене теж!.. У нас таких своїх навалом!..

Шістка-королева. Так я і є своя!

Туз. Божевільна королева!.. *(До Білого Короля).* Твоя?

Білий Король стоїть у мовчазливій задумі, із виразом згорьованості в очах.

Чорний Король. Його... *(Співчутливо, по-братськи обнімає Білого Короля).* Кріпись, сердего!.. Дасть бог, усе минеться...

Білий Король *(в розпачі).* Я просто не збагну, що з нею сталося!.. *(До Шістки).* Ваша величносте!..

Шістка. Слиш, не приставай!..

Чорний Король. Печальна, друже, ваша доля... Співчуваю...

Білий Король. Її тонка душа зазнала потрясінь... Найгірше, що яких – не знаю...

Чорний Король. Що ж, наберіться мужності й терпіння...

Шістка *(до Туза).* Що, не впізнали? Справді? От умора!

Картярний король. Стоп-стоп... *(На його обличчі відбивається здогад і збентега).* Та невже?.. Оце так номер! Шістка?!

Туз (*захоплено*). Прикинь, який ульот! (*До Картярного короля*). Ти глянь, а справно шістка затесалась!..

Білий Король. Що? Шістка?

Чорний Король. Це що ж виходить? Підступ і обман?

Туз (*зверхньо*). Підступ і обман!.. Та ще й такий, що ми й самі не сподівались. (*До Картярного короля*). Скажи, братан?

Картярний король (*киває на Шістку*). Ти ба! Який відкрився в ній талант.

Туз. Акторка, лицедійка прямо!.. (*До Шістки*). Що ж, заслужила. Переводжу в дами!

Шістка (*примхливо*). У дами?

Туз. В дами. Як і домовлялись. Хоч, зауваж, я міг би цього й не робить.

Картярний король. Ще б пак! У картах так не прийнято, ти ж знаєш, у карти тільки дурень чесно грає... Аферу повернуть – ось вищий шик!

Шістка. Я й повернула...

Туз. Молодець! Хвалю!.. Що ж, визнаю: ти постаралася на славу. Тепер ти станеш дамою по праву.

Картярний король. Давай же, дякуй! Дякуй поскоріш, допоки Туз не передумав.

Шістка. Я?.. Я?.. Я маю дякувати вам?.. За що?

Картярний король (*вражено*). Ти що – того? Поїхала мізками?

Шістка (*визивно*). Та я уже й не прагну в дами!

Картярний король. Офігеть!.. Верняк – у голові у неї каша...

Шістка. Мені тепер до спини дама ваша!

Туз. Сама ж просилася, заледве не ставала на коліна?!

Шістка. В житті моїм разюча сталась переміна. Роззуйте сліпи: перед вами – королева!!!

Білий Король *(обурено)*. Геть, самозванко! *(Зриває із голови шістки корону)*.
Забирайся геть!

Білий Кінь 2 *(погрозливо «б'ючи копитом»)*. Іг-го-го-го!.. Н-но, пашла!.. Ану!.. Бо зараз як копитом садону! *(Демонструє серйозність своїх намірів)*.

Шістка безславно утікає.

Чорний Король *(Білому Королю)*. Вітаю! Який ефектний хід конем!

Біла Тура 2 *(хвальковито, випендрюючись перед шахами – і білими, і чорними)*. Сусід не промах мій! Я знаю!..

Білий Слон 1 *(уїдливо)*. Кому ще знать, як не тобі!..

Загальний (втім, не злостивий) сміх.

Чорний Король *(із несподіваною чутливістю і піднесенням)*.

Життя – сюрприз! Далекі,

«Сюрприз» не завжди означає «приз».

Життя – це хвиль непередбачений каприз!

Тож тільки тебе винесло на гребінь,

Готуйся сторчголів летіти вниз.

Білий Король *(подивовано)*. Що я чую? Ви читаєте вірші? А як же – прагматизм, холодний розрахунок?..

Чорний Король. Чому – читаю лиш? Я їх, трапляється, складаю!

Білий Король. Ви пишете вірші?

Чорний Король.
Буває...

Білий Король. Оце сюрприз! А ви ж мені завжди здавались сухарем, а виявляється – в душі ви лірик!..

Чорний Король. В душі ми лірики усі, різниця тільки в тім – хто менше, а хто більше... Тут у пропорціях вся суть...

Білий Король. Ну от, ви знов взялись за розрахунки!..

Чорний Король. Так, ви праві. Нам сперечатися тепер не час!.. *(Киває у бік Картярного короля і Туза).* Що з цими будемо робити?

Картярний король *(Тузу, налякано).* Здається, зараз нас з тобою будуть бити... *(З острахом спостерігає за тим, як навколо них стискається кільце шахових фігурок).* Слухай! Давай вже ноги в руки – і айда!

Туз *(виставляючи вперед руку).* Стійте!

Білий Король *(подає шахам знак зупинитися).* Зупиніться!.. Я, звісно, розумію ваш душевний стан, але сліпої помсти не дозволю! Нехай ідуть туди, звідки прийшли...

Білий Кінь 2 *(тручи об землю копитом).* А, може?.. Щоб за ними закуріло?!

Білий Король. Насильство й шахи – несумісні речі!

Картярний король (*Тузу*). Фу!.. Здається, пронесло... Але вшиватись треба, і то миттю. Нас порятує тільки втеча!

Туз (*поволі відступаючи*). Ну добре! Добре!.. Ми йдемо!.. Йдемо!.. Та тільки майте на увазі...

Чорний Король. Щезни!

Туз. Ви все одно продовжити не зможете турнір.

Білий Король. Вже якось ми без вас, повірте, розберемось.

Туз. Без нас – не сумніваюсь, так!.. От ви такі розумні, ні?.. Ну то скажіть, розумники, мені: а що ви будете робить без королеви?.. У вас же правила дурні! Ви гру не зможете нізащо розпочати!.. А отже – все. Каюк! Хана! Капець! Феніта ля турніро! (*До Картярного короля*). Пішли! Віднині правим в світі ігор ми! (*До шахів, знущально, зловіщим голосом*). Ви ж годитесь тепер хіба для того, щоб вами розпалювали грубки! У кращім разі – підкидали у мангал!

Картярний король. Без королеви ви не при ділах!

Туз. Без королеви ваше діло швах! (*До Картярного короля*). Давай пішли, кінчай базар! Чого даремно гаять час? Вся козир на руках у нас. (*До шахів*). Ну що, цугцванг підкрався непомітно?..

] ... [

Грім!.. Блискавка!... Армагедон...

] ... [

Диспозиція 9.

Тіві-Діва і Джіджо – з'являються з-за лаштунків, весело перемовляючись.

Джіджо (завершуючи репліку, почату за лаштунками). Сьогодні ввечері, отож?

Тіві-Діва (кокетуючи). Мене уже проймає дрож!.. (Рвучко зупиняється, з подивом оглядає притихлий, завмерлий натовп шахових фігур). Ей, що тут сталося?.. Чого ви всі такі розбиті?.. Джіджо, дивись... Ти щось розумієш?

Джіджо. У мене враження, ніби потрапив на цвинтар...

Тіві-Діва (до Білого Короля, затим – до Чорного Короля). Що сталося?.. Що сталося?.. Мовчать, як у рот води набрали... Ей! Ей! (Клацає перед обличчями королів пальцями, ніби намагається вивести їх зі стану гіпнозу). Ей! Чуєте мене?.. Що сталося?..

Королі тільки безсило ледь-ледь відмахуються.

Джіджо. Є тут хтось живий?

Біла Тура 1 (квола). Усі живі... Та краще вже було б померти...

Джіджо. Давай, розкажуй...

Біла Тура 1. Підступні карти...

Джіджо (до Тіві-Діви). Для мене це не новина!.. Минулої ночі у казино я просадив... Ех, страшно і згадати!..

Тіві-Діва (до Тури). То що? Що – карти?

Біла Тура 1. Вони викрали нашу королеву!

Тіві-Діва. Навіщо?

Білий Король (*поволі приходячи до тьми*). Для того, щоб зірвати наш турнір...

Тіві-Діва. Але – навіщо? Що їм це дає?

Чорний Король. Тут у них підлий, але гранично точний розрахунок. Якщо наш турнір сьогодні не відбудеться, на гру у шахи на сто років накладається табу!

Джіджо. Оце фортель!..

Тіві-Діва. Табу? Ви, що, серйозно? Уперше чую...

Білий Король. Такий закон...

Тіві-Діва. І що це значить?

Джіджо. Ти, що, не зрозуміла?.. Табу – це заборона.

Тіві-Діва. Я знаю, що таке табу. І все ж?

Джіджо. Якщо сто років у шахи не гратимуть, вони взагалі можуть зникнути.

Назавжди!

Білий Король. От-от... Вважайте, нас уже нема!

Джіджо. Заждіть! Чи не зарано ви занепали духом? Хіба все втрачено?

Білий Король. На жаль...

Джіджо. І що? Ніякої надії? Повинен же бути якийсь вихід!

Чорний Король. Один!.. Єдиний!..

Білий Король. Повернути королеву!..

Джіджо. Чого ж ви стоїте?

Чорний Король. Бо ми не маємо права залишати шахівницю!

Білий Король. Для нас зійти із шахівниці – означає смерть...

Джіджо. А часу? Скільки часу залишилось?

Чорний Король. Вже зовсім мало... Якщо бути точним – сім хвилин... (*Обертається до Білого Короля*). Давай прощатися...

Білий Король. Вона як відчувала... Казала: «Число тринадцять нещасливе»!..

Чорний Король. Дурня, звичайно... Я ніколи не вірив в забобони...

Білий Король. Я теж... Тепер доведеться... Ну що ж, друже-супернику, прощай!..

Джіджо. Ей! Подождіть прощатися! Не все ще втрачено, ще можна виправити все!

Чорний Король. Облиште... Я з радістю повірив би у диво, одначе факти, знаєте, уперта річ!..

Джіджо. У диво вірити не пізно, якщо надія є хоч на мізерний шанс!

Білий Король. Ви просто заспоюєте нас...

Джіджо. Я? Заспокоюю? Погано ж знаєте ви Джіджо! Я їхне кляте казино встиг вивчить, як п'ять пальців на оцій руці!

Білий Король. Вітаю, але нам до того що?

Чорний Король. Яка для нас у тому втіха?

Джіджо. Ну ви й молодці!.. Та зрозумійте ж, у їхнім лігві кожен закапелок...
(Збагнувши, що в розмовах лише втрачає дорогоцінний час, Джіджо відмахується рукою і різко обертається до Тіві-Діви). Лічи!.. Уголос!.. До десяти!..

Тіві-Діва. До десяти?

Джіджо. До десяти!..

Тіві-Діва. Гаразд. Вже починати?

Джіджо. Тільки не часті!

Тіві-Діва. Окей! *(Починає рахувати).* Раз!.. Два!.. *(Шахи оживають і також починають рахувати).* Три!.. Чотири!.. *(До лічби долучаються глядачі).* Чотири!.. П'ять!.. Шість!.. *(Лічба сповільнюється).* Сім!.. *(Пауза збільшується, напруження зростає).* Вісім!.. *(Всі завмирають).* Дев'ять!.. *(Загальний розпач упереміш зі сподіванням водночас: «Де ж ти, диво?»)*

Нареши!

Нареши з-за лаштунків вибігають Джіджо і Біла Королева.

Тіві-Діва, шахи, зал (усі разом). Десять!!!

Фієста. Феєрія. Радість. Щастя – безмежне і всеохопне.

Тіві-Діва. Усе владналося – і слава богу!

Біла Королева (*наблизившись до Джіджо*). Від нас усіх подяка вам за допомогу!

Джіджо (*нічачись*). Та що ви! Що ви!.. Не варто!..

Чорна Королева. Ви так по-лицарськи вчинили!

Білий Король. Нас врятували від ганьби і забуття!

Чорний Король. Ви повернули шахи до життя!

Біла Королева. Всім ницим підступам наперекір!

З небес спускається муза шахів – неперевершена Каїсса («Краса і грація, гострий розум і дивовижний такт! Сам бог війни спесивий Марс, затамувавши подих, покірно перед нею голову схиляв, немов закоханий хлопчак»)

Каїсса. Пані і панове! Розпочинаємо турнір!

Житомир, 27 листопада – 2 грудня 2015 р.,

остаточна редакція 10 липня 2017 р.

Гімн королів сцени

Фінальна пісня з вистави «Театральний гамбіт»

Життя - це театр, сцена - лиш тло,
Де сходяться в герці зло і добро.
Зрада і вірність, ватра і лід -
Увесь на кону вміщається світ.
Тут ролі не грає, яка в кого роль -
Сьогодні ти блазень, а завтра герой.
Жереб нас звів на однім кораблі,
Під дахом театру ми всі королі!

Ми - королі і раби сцени,
Вірні слуги Мельпомени,
Ніжні лицарі мистецтва,
Диваки з відкритим серцем.
Ми в оманливому світі
Попадаєм легко в сіті.
І на сцені, і в житті
Ми, звичайно, не святі,
Ми великі лицедії,
Але ми не лиходії.

Нарікати на долю - діло пусте:
Слава не вічна, а щастя сліпе.
Одним кричать «браво», іншим «ганьба» -
Кумирів завжди обирає юрба.
І ролі не грає, яка в кого роль -
Сьогодні ти блазень, а завтра герой.
Жереб нас звів на однім кораблі,
Під дахом театру ми всі королі!

Ми - королі і раби сцени,
Вірні слуги Мельпомени,
Ніжні лицарі мистецтва,
Диваки з відкритим серцем.
Ми в оманливому світі
Попадаєм легко в сіті.
І на сцені, і в житті
Ми, звичайно, не святі,
Ми великі лицедії,
Але ми не лиходії.